

**ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА
НА ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА
ОБЩИНА ГЕНЕРАЛ ТОШЕВО
2014-2020 Г.**

СЕПТЕМВРИ 2013 Г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ.....	3
I. ОБЩ ПРЕГЛЕД НА СТРУКТУРАТА И СЪДЪРЖАНИЕТО НА ПЛАНОВИЯ ДОКУМЕНТ	4
II. ВЪТРЕШНА И ВЪНШНА СЪГЛАСУВАНОСТ	5
2.1. Съответствие между анализа на социално-икономическото развитие и SWOT анализа	5
2.2. Съответствие между идентифицираните проблеми в ситуационния анализ и предвидените цели и мерки в стратегическата част на плановия документ.....	6
2.3. Външна съгласуваност с принципите и целите на европейската и националната регионални политики и с документите от по-високо ниво.....	7
III. СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА	8
3.1. Оценка на социално - икономическите въздействия на плана	8
3.2. Оценка на финансовите въздействия на плана	10
IV. ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ПЛАНА	11
4.1. Основни цели на предварителната екологична оценка.....	11
4.2. Състояние на компонентите и факторите на околната среда и предложения за развитие и актуализация на дейностите свързани с опазване на околната среда.....	12
V. ОЦЕНКА ЗА РЕАЛИСТИЧНОСТ И ПРИЛОЖИМОСТ.....	20
5.1. Оценка на реалистичността на целите и индикаторите за измерване на резултатите.....	20
5.2. Оценка на реда и начина за наблюдение, оценка, прилагане принципа на партньорство и публичност.....	22
ЗАКЛЮЧЕНИЕ И ПРЕПОРЪКИ.....	25

ВЪВЕДЕНИЕ

Предварителната оценка е изготвена успоредно с подготовката на проекта на Общинския план за развитие (ОПР). Тя съдържа прогнозна оценка за въздействието на плана върху процесите на социално-икономическо развитие на община Генерал Тошево, екологична оценка и оценки за вътрешна и външна съгласуваност, реалистичност, приложимост и изпълнимост на документа.

Оценката на въздействието е инструмент за по-добро вземане на решения и за гарантиране качеството и устойчивостта на публичните политики. Тя е свързана с идентифицирането, предвиждането и оценката на възможните резултати, както положителни, така и отрицателни, от прилагането на политиките, нормативните актове и въобще една или друга инициатива на изпълнителната и местната власт. Насочена е към елиминиране или свеждане до минимум на негативните и оптимизиране на позитивните последици от тях.

Оценката на въздействието представлява неразделна част от цикъла на секторните политики, в частност от фазата на разработването на политики и стратегическо планиране. Една качествена оценка на въздействието е много важна за постигане на по-пълна осведоменост на лицата, вземащи решения, а и на широката общественост относно резултатите от прилагането на политики, нормативни, планови и стратегически документи.

Предварителната оценка на въздействието не трябва да се разбира като прекалено сложно начинание. Тя по-скоро представлява логическо обяснение на процесите. Целта ѝ е да бъдат разгледани всички евентуални последици, произтичащи от прилагането на Общинския план за развитие като стратегически документ, включително и възможността да се запази статуквото, като по този начин се направят изводи относно ефективността на предлаганата намеса, мерки и дейности от гледна точка на постигането на поставените цели.

Въздействията, обект на оценка обикновено се разделят на четири главни категории: икономически, финансови, социални и екологични.

Предмет на настоящата предварителна оценка на Общинския план за развитие на община Генерал Тошево за периода 2014-2020 г. ще бъдат и четирите вида въздействия.

Икономическите въздействия могат да бъдат върху макро или микроикономическата среда, особено по отношение на икономическия растеж и на конкурентноспособността, т.е. какви ще бъдат промените, свързани с прилагането на предвидените в ОПР икономически мерки и дейности, въздействието им върху потенциала за прилагане на нововъведения и технологично развитие, възможните промени в инвестиционния климат, в пазарните дялове и моделите за търговски обмен, както и въздействието им върху стандарта на живот.

Финансовото въздействие е насочено към определяне на разходите и приходите, свързани с настъпването на промяна в количеството и качеството на обществените услуги, предлагани на местно ниво. При оценката може да се направи сравнение на разходите и приходите, за да се установи например дали строежът на нова инфраструктура ще има позитивен или негативен финансов резултат. Финансовият анализ се занимава с приходи, разходи, промени в нивото на обслужване и допълнителни капиталови разходи. В случая се оценява и финансовия капацитет на Община Генерал Тошево за изпълнение на ОПР.

Социалните въздействия могат да бъдат върху човешкия капитал, промени в равнището на заетостта и качеството на работните места, социалната изключеност и бедността, въздействие върху здравето, безопасността, правата на потребителите, сигурността, образованието, професионалното обучение, културата, спорта и т.н.

Екологичните въздействия са позитивни или негативни, свързани с настъпилите промени в околната среда, като например промяната в климата, въздуха, водите, замърсяване на почвата, промени в общественото здраве и т.н. Екологичният компонент в оценката оценява доколко стратегията за развитие на общината, определена с ОПР, съответства на стратегията за опазване на околната среда и на критериите за ефективност на политиката за опазване на околната среда.

I. ОБЩ ПРЕГЛЕД НА СТРУКТУРАТА И СЪДЪРЖАНИЕТО НА ПЛАНОВИЯ ДОКУМЕНТ

Планът за развитие на община Генерал Тошево е разработен като средносрочен документ за периода 2014-2020 г., с помощта на който се определят целите и приоритетите за развитието на общината, както и ресурсите за неговата реализация. Основната цел е ОПР да бъде практическо средство и методическо ръководство за управление на общината с участието на всички заинтересовани страни в рамките на местното развитие - общинска администрация, неправителствени организации и частен бизнес.

Планът е разработен съгласно изискванията на Закона за регионално развитие (ЗРР), Правилника за неговото прилагане (ППЗРР) и Методическите указания за разработване на Национална стратегия за регионално развитие на Република България (2012-2022), Регионални планове за развитие на районите от ниво 2 (2014-2020), Областни стратегии за развитие (2014-2020), Общински планове за развитие (2014-2020) одобрени със Заповед № РД-02-14-2402/22.11.2011 г. на Министъра на регионалното развитие и благоустройството.

Водещ принцип при създаване и изпълнение на плана е изискването за приемственост и последователност във водените политики на местно ниво, решаването на главните проблеми и предизвикателства на общината чрез използване на всички възможности и налични ресурси.

В структурно отношение Общинският план за развитие на община Генерал Тошево съдържа две основни части: Аналитична и Стратегическа.

Аналитичната обхваща задълбочен анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние на общината, на потенциала за нейното развитие, оценка на административния и финансов капацитет на Община Генерал Тошево и анализ на силните, слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT-анализ).

В анализа на социално-икономическото развитие е извършено изследване на природогеографския и ресурсен потенциал, на тенденциите в икономическото развитие, социалния сектор, образованието, иновациите и технологиите, инфраструктурата, околната среда, селищното развитие и урбанистична структура и на културно-историческото наследство.

Стратегическата част включва: визия, стратегически цели, приоритети, специфични цели и мерки за развитие, финансови ресурси, индикатори, система за управление, наблюдение, оценка и контрол на изпълнението и информационно осигуряване.

Между визията, главната, стратегическата цели и приоритетите на плана има добре изразена връзка, така че постигането на целите от по-ниско йерархично ниво естествено ще доведат до реализация на дългосрочната стратегия на документа.

В ОПР са включени 4 основни приоритета (оси на развитие), 13 специфични цели и 40 мерки, както следва:

Приоритет 1: „Развитие на местната икономика, чрез ефективно използване на ресурсите и привличане на инвестиции в селското стопанство, промишлеността и съпътстващи дейности и услуги” е структуриран в 3 специфични цели и 10 мерки.

В Приоритет 2: „Подобряване качеството и стандарта на живот, повишаване на заетостта, доходите и задържане на младите хора в района” целите са 3, а мерките 8.

В Приоритет 3: „Подобряване на жизнена среда, изграждане и възстановяване на техническата инфраструктура, опазване на околната среда и природното богатство.” общия брой на целите е 2, а на мерките 8

В Приоритет 4: „Подобряване на качеството и достъпа до административни, образователни, здравни, социални и културни услуги” специфичните цели са 5 и реализиращите ги мерки 14.

Заложените мерки и дейности към всички специфични цели по отделните приоритети са логически обвързани с идентифицираните в аналитичната част на плана проблеми и

нужди на целевата територия. По този начин с реализацията на ОПР ще се постигне желаното положително въздействие в социално-икономическото развитие на общината и ще се подобри текущото ѝ състояние.

В общото приоритизиране на разработения ОПР на община Генерал Тошево 2014-2020 г. не се наблюдават повторения на цели и мерки.

В плановия документ е включена индикативна финансова таблица за осигуряване на средствата за реализация по мерки и източници, както следва: Национално съфинансиране /държавен и общински бюджети/; Средства от Кохезионния фонд, Структурните фондове /ЕФРР, ЕСФ/, Европейския селскостопански фонд за развитие на селските региони и Частни инвестиции.

Предвидената система за наблюдение и оценка, заложените индикатори, както и методите за информационно осигуряване на плана отговарят на изискванията, заложи в Методическите указания на МРРБ за изготвянето на ОПР.

Прилагането на принципа на партньорство между Общинската администрация, бизнеса, неправителствените организации и други заинтересовани лица е реализирано при разработването на програмния документ, чрез проведени анкети и обществени обсъждания.

Изводът, който се налага е, че ОПР на община Генерал Тошево за периода 2014-2020 г. е добре структуриран, съдържателен и отговаря на всички нормативни изисквания за разработването на този вид планови и стратегически документи.

II. ВЪТРЕШНА И ВЪНШНА СЪГЛАСУВАНОСТ

2.1. Съответствие между анализа на социално-икономическото развитие и SWOT анализа

Анализът на силните и слабите страни, на възможностите и заплахите направен от екипа е изключително подробен и е представен по конкретни сектори. SWOT-анализът е изпълнен в съответствие със стандартната методология, според която силните и слабите страни са резултат от влиянието на вътрешни фактори, а възможностите и заплахите - на външни фактори. Той се базира на направените изводи в отделните сектори на аналитичната част. Екипът правилно и твърде точно е успял да изведе силните и слабите страни, възможностите и заплахите, въз основа на резултатите от анализа на социално-икономическата среда.

Към силните страни основателно са посочени съхранената природна среда, сравнително добре развитата инфраструктура, плодородна обработваема земеделска земя и добри условия за развитие на селско стопанство, граничен район на България с Румъния – ГКПП Йовково, преминаваща международна железопътна линия, природни забележителности и защитени зони, липса на сериозни промишлени източници на замърсяване на околната среда. Тези силни страни, съчетани с възможностите на средата ще благоприятстват за успешното изпълнение на целите на Общинския план за развитие и отчасти ще компенсират заплахите на средата.

Слабите страни, които ще пречат за реализацията на плановите цели, екипът вижда в: периферно географско положение, встрани от важни транспортни артерии и големи административни центрове, демографска криза - намаляване и застаряване на населението, ръст на безработицата, ниски доходи и жизнен стандарт, амортизирана техническа и транспортна инфраструктура, неблагоприятна инвестиционна среда, ниска конкурентоспособност и слаба икономическа активност на населението, изразена тенденция към монокултурно земеделие - интензивно зърнопроизводство и неразвито животновъдство, ограничени водни ресурси като източници за напояване.

Дефинираните цели в стратегическата част на Плана за развитие на община Генерал Тошево (2014-2020) са насочени към намаляване на слабите страни и преодоляване на заплахите, устойчиво развитие и оползотворяване на наличния потенциал.

Целите са определени в съответствие с “Методически указания за разработване на Общинските планове за развитие”, като е приложена комбинацията от метода на еквивалентността и метода на конверсията.

Целите и приоритетите са съгласувани от гледна точка на спецификата на района. Планирани са действия за развитие на потенциала на общината за преодоляване на наличните дефицити в съответствие с извършения анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите.

2.2. Съответствие между идентифицираните проблеми в ситуационния анализ и предвидените цели и мерки в стратегическата част на плановия документ

Ситуационният анализ на общината е структуриран тематично в девет раздела.

Местоположението на общината е анализирано от гледна точка на предимствата и ограниченията за развитие. Посочени са географските и административните граници. Анализирано е и обстоятелството, че община Генерал Тошево е с периферно географско местоположение – относително встрани от важни транспортни артерии (магистрала) и големи административни центрове, което я прави в известна степен изолирана от активен пътникопоток и крупни индустриални агломерации. Общината разполага с природен, икономически и човешки ресурс, благоприятен биоклиматичен потенциал, високопродуктивни обработваеми земеделски земи и мрежа от защитени територии. През територията ѝ преминава международна ЖП линия Добрич-Кардам за Букурещ и Европа.

Периферното географско положение и изолираността на общината ограничава и задържа нейното развитие. Това може да бъде преодоляно чрез провеждането на обоснована и ресурсно осигурена инфраструктурна и стопанска политика

Структурата на природния комплекс е разгледана достатъчно подробно. Описани са геоложкия строеж, релефа, климата, подземните богатства водните ресурси, растителния и животински свят, горските ресурси. В анализа е намерила място оценката на компонентите на природната среда, защитените зони, територии и техните най-важни характеристики, които ги правят обект на стопанска дейност. Сравнителните природо-географски предимства на общината и тяхното ефективно използване и усвояване са от важно значение за устойчивото и балансирано развитие на територията.

Динамиката и структурата на човешките ресурси са представени чрез анализа на основни демографски фактори като население, разредение и гъстота, полово-възрастова структура, естествен прираст, безработица и трудова заетост, благосъстояние и жилищна политика. Направените изводи отразяват правилно демографската ситуация в общината и са свързани с продължаващите процеси на депопулация на общинската територия, влошената възрастова, образователна и професионална структура на населението и наличието на все още над средното за страната равнище на безработица. Тези изводи са от особена важност за демографската рамка на реализация на плана.

Отчетени са факторите, повлияващи икономиката, произтичащи от членството на България към ЕС и натиска на Вътрешния европейски пазар върху фирмите като са отчетени глобалните тенденции и заплахите на глобалния пазар. Икономиката на общината е показана в нейното развитие и структура. Направена е обща характеристика на общинската икономика и са изведени основните тенденции в развитието на общината. В анализа на инвестиционна активност са посочени данни за направени в последните години инвестиции в общината. Подробният икономически анализ по отделни сектори описва последователно структурата и тенденциите в развитието на селското и горското стопанство, промишлеността, търговията и услугите. Анализът на всеки отделен сектор започва с кратко резюме, в което се подчертава мястото на сектора в развитието на общината, посочени са характерните тенденции и проблеми. Направена е характеристика на отраслите с най-голямо значение в третичния сектор, а именно транспорт, търговия, туризъм, образование, комуникации и съобщения

Анализиран са също общинския бюджет и общинските активи, като е изведена връзка между бюджета, използването на активите и икономическите реалности в общината.

Извършен е анализ на състоянието на околната среда по компоненти. Приведени са подробни данни, подкрепящи направените изводи. Изводите, изведени на база анализа, подчертават отсъствието на вредни за околната среда процеси, липсата на сериозни промишлени източници на замърсяване на околната среда. Това, заедно с благоприятните климатични условия и водни ресурси, е фактор за развитие на земеделие, растениевъдство и животновъдство, както и на интегриран културно-исторически, селски, еко туризъм, ловен туризъм и др.

В така представения ситуационен анализ са обхванати основните статистически данни, моментното състояние и главните тенденции в развитието на всеки един от анализирания сектори. Направени са важни изводи, които са отправни точки за извършването на SWOT анализа и формулирането на приоритетите за развитие. Планирани са действия за развитие на потенциала и конкурентните предимства на общината за преодоляване на посочените дефекти, въз основа на анализа на силните и слабите страни, възможностите и заплахите.

2.3. Външна съгласуваност с принципите и целите на европейската и националната регионални политики и с документите от по-високо ниво

Оценката на съответствието установява наличие на логическа съгласуваност на предложените цели, приоритети и мерки/операции и висока степен на обвързаност с основните цели и приоритети на разработените стратегически документи, попадащи във времевия хоризонт на Плана за развитие като: Националната програма за развитие „България 2020”, Националната програма за реформи 2011-2015 г., Националната стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012-2022 г., Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г., Националната стратегия за околната среда (2005-2014 г.), Национална стратегия за управление на отпадъците, Регионалният план за развитие на Североизточен район за периода 2014-2020 г., Областната стратегия за развитие на област Добрич (2014-2020 г.) и др.

Изпълнението на заложените мерки в Приоритет 2: „Подобряване качеството и стандарта на живот, повишаване на заетостта, доходите и задържане на младите хора в района” и Приоритет 3: „Подобряване на жизнена среда, изграждане и възстановяване на техническата инфраструктура, опазване на околната среда и природното богатство” на ОПР ще допринесат за изпълнението на националните цели и приоритети на Националната програма за реформи 2011-2015 г.

Общинският план за развитие интерпретира и отразява приоритетите на Националната стратегия за регионално развитие по отношение на ключовите области на регионалното и местното развитие, свързани с икономическо, социално и териториално сближаване и балансирано развитие. Реализацията на формулираните специфични цели и мерки от Плана за развитие ще спомогнат за реализиране на стратегическите цели на Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 г. (НСРР), които са насочени към: повишаване на конкурентоспособността и заетостта; инфраструктурно развитие и достъпност, устойчивост и социалното включване.

Общинският план за развитие е съгласуван и съобразен с целите и приоритетите на: Националната програма за развитие „България 2020” и Регионалният план за развитие на Североизточен район за периода 2014-2020 г.

Съответствие е постигнато и с Областната стратегия за развитие на област Добрич за периода 2014-2020 г. Реализирането на разработените в плана за развитие на община Генерал Тошево главни стратегически ще доведат до

- Подобряване на бизнес средата и насърчаване на икономическия растеж – привличане на инвестиции, по-висока заетост, доходи и жизнен стандарт.

- Съхраняване на демографския потенциал и развитие на човешките ресурси със специална грижа към младите хора – ограничаване дела на ранно напусналите училище, увеличаване броя на младежите с висше образование и задържането им за живот и работа в общината.
- Подобряване на средата на обитаване – по-добра вътрешна свързаност между населените места в общината, подобрена инфраструктура, достъпни услуги, запазване и утвърждаване на природното богатство и културно-историческото наследство.

В ОПР ясно и конкретно са отразени пространствените перспективи на територията на общината на основата на икономическите и социалните фактори на развитието, като са отчетени възможностите за преодоляване на различията между градските и селските територии и се създадат предпоставки и условия за оптимизиране на функциите на общинския център, който играе все по-важна роля за повишаване на конкурентоспособността на икономиката и устойчивото развитие на общината. Изпълнението на мерките и дейностите предвидени в Приоритет 3 на ОПР ще допринесат за изпълнение на целите на Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 г

Екипът изготвил Плана за развитие на община Генерал Тошево е постигнал съгласуваност с принципите и целите на европейската регионална политика свързани с конвергенция, регионална конкурентоспособност и заетост и териториално сътрудничество. Целите са отразени в стратегическата част на плана за развитие, като са отчетени особеностите на района за планиране и основните направления на европейската регионална политика.

По този начин реализацията на ОПР на Генерал Тошево за 2014-2020 г. и постигането на целите на плана директно ще допринесе за реализацията на областните, регионални, национални и европейски цели, дефинирани в плановите и стратегически документи от по-високо ниво.

III. СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА

3.1. Оценка на социално-икономическите въздействия на плана

Съгласно действащата методология, Общинският план трябва да индикира до каква степен интервенциите през плановия период ще допринесат за подобряването на следните ключови параметри: произведена продукция; нетни приходи от продажби; заетост и безработица; средна работна заплата, доходи, разходи и потребление на населението; конкурентоспособност (разходи на труд за единица продукция); състояние на инфраструктурите и околната среда; качество и достъпност на публичните услуги и др.

Като цяло аналитичната част на плана дава относително пълна картина за текущото състояние на социално-икономическото развитие на общината към 2013 г. Обхватът на документа е балансиран, не са налични обемни анализи на отделни сектори, които да влошават качеството му в значителна степен. Изследването е балансирано и по отношение на обема и представената статистическа информация.

Общата оценка на плана за развитие на община Генерал Тошево в частта анализ на социално-икономическото развитие е следната:

- изследвани са главните аспекти на местното развитие;
- открити са основните приоритети и проблеми, което е позволило обвързването и обобщаването им в анализа на силните и слабите страни, възможностите и заплахите;
- отразени са специфични области като икономическо развитие, конкурентоспособност, развитие на човешките ресурси, заетост и безработица;

- не са налични противоречия между текстове в отделните раздели, отразени са взаимовръзките между отделните сектори (например туризъм, култура и културно-историческо наследство, далекосъобщения – ИКТ и др.);
- представената статистическа информация е актуална, като са използвани данните на НСИ и ТСБ - Добрич.

На база на извършения анализ на социално-икономическото състояние на целевата територия и предвид заложените в ОПР индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението може да се направят съответните изводи за въздействието на документа. Базовите и прогнозни стойности на ключовите индикатори позволяват да се сравнят и преценят очакваните социални и икономически ефекти и въздействия от реализацията на плана.

Ако планът бъде изпълнен и заложените в него мерки и конкретни проекти станат реалност, по безспорен начин може да се твърди, че както социалните, така също икономическите и екологичните показатели на община Генерал Тошево в края на плановия период (2020 г.) ще регистрират много по-високи равнища, доближаващи я до стандартите за устойчиво развиваща се територия, в която на населението е осигурен по-висок жизнен стандарт, характеризиращ се с по-високи доходи, по-добро здравословно състояние, по-уютна жизнена и околна среда.

Конкретните очаквани положителни въздействия върху социално-икономическото развитие на общината са следните:

- Преодоляване на демографската криза, увеличаване на раждаемостта и привличане на нови жители на територията, което ще доведе до повишаване на: броя на населението с 4,9 %, значително повишаване броя на учениците в училище и броя на децата в детските градини 2020 г.;

- Намаляване на безработицата с 14,57 %, повишаване коефициента на заетост с до 15% и на икономическа активност до 15%;

Заложените мерки, дейности и проекти в плана и индикаторите предполагат следните по-обща социално-икономически въздействия:

- Балансираност и всеобхватност на функции в общината и в административния ѝ център, които увеличават икономическия, административния и обслужващия им потенциал.
- Повишаване на енергийната ефективност и увеличаване дела на ВЕИ в крайното потребление;
- Увеличаване дела на населението с подобро водоснабдяване, третиране на отпадъчните води и осигурен ширококолов достъп до интернет;
- Ремонтирани пътища, улици, площади и обновен общински сграден фонд;
- Увеличаване броя на туристите и ръст в приходите от туристически дейности;
- Увеличаване дела на обработваемата земеделска земя и залесените горски площи
- Подобрени административни, образователни, здравни и социални услуги;
- Развитие на културата и спорта и др. положителни въздействия.

При определяне на приоритетите за развитие на община Генерал Тошево успешно е постигната връзка с набелязаните стратегически цели, като всеки един от тях допринася за постигането им и ще окаже определено положително социално-икономическо въздействие върху целевата територия и нейното население. Идентифицираните основни проблеми, потенциал и предимства в развитието на община Генерал Тошево са позволили да се определят приоритети, които да доведат до едно балансирано и устойчиво развитие с оптимален ефект през следващите седем години.

Като цяло формулираните приоритети, стратегически цели, мерки и заложените интервенции, както и финансовата им обвързаност чрез индикативната финансова таблица позволяват да се направи извода, че успешното изпълнение на плана ще доведе до

значителен икономически ръст и съществено подобрене на качеството на живот в община Генерал Тошево в края на плановия период. Набелязаните приоритети и мерки, с които трябва да се постигне визията и главната цел в стратегическата част са уместни от гледна точка на стимулирането на икономическия и социален живот в района.

Анализът на социално-икономическото въздействие на плана, показва, че той може да даде значителен тласък на икономиката на Генерал Тошево през периода 2014-2020 г. и да доведе до решаване на демографските и социални проблеми в общината. Очакванията са, чрез реализацията на заложените мерки и дейности в дългосрочен период да се разшири обхвата на местната икономика и усвои потенциала ѝ за създаване на работни места, генериране на доходи и повишаване на жизнения стандарт, което да доведе до повишаване и развитие на човешките ресурси.

В ОПР на община Генерал Тошево за 2014-2020 г. са отразени конкретни количествени очаквания по отношение на индикаторите за мониторинг и това дава възможност да се прецени очакваното социално-икономическо въздействие на Плана и да се установи точно дали то ще оправдае изразходването на планираните финансови ресурси.

3.2. Оценка на финансовите въздействия на плана

Предвидените финансови средства за реализация на ОПР са съобразени със социално-икономическото и инфраструктурно развитие на община, което през новия програмен период ще се осъществява под комбинираното влияние на две групи фактори - стимулиращи и задържащи развитието ѝ. От друга страна разпределението между необходимите финансови средства по отделните приоритети е премерено чрез значимостта и капиталоемкостта на отделните дейности. Направени са допускания за развитие на местните икономики и процеса на финансова децентрализация, които ще се отразят в нарастване на средствата, осигурявани от общините за финансиране на регионалното и местно развитие.

Финансовите ресурси за изпълнение на ОПР са обобщени в индикативната финансова таблица и детайлно описани в Програмата за реализация на плана, която е дадена като отделно приложение. В нея финансовите ресурси са детайлизирани в достатъчна степен по мерки, проекти и дейности, по години и срокове за реализация и прогнозни източници за финансиране.

В стратегическата част на плана са изброени основните източници на финансови средства, които условно могат да се обособят в следните групи – Общинско финансиране, Външно публично финансиране и Частно финансиране.

В Общинския план за развитие на община Генерал Тошево за периода 2014-2020 г. са заложили 113 проекта на обща стойност 307 939 000 лева. Тези средства са посочени в Индикативната финансова таблица по източници за финансиране (местно публично финансиране – общински бюджет, външно публично финансиране - централен бюджет, фондове на ЕС и частни средства). Разнообразните източници на средства дават известна сигурност и гаранция, че заложените в Плана мерки, ще са обезпечени с необходимия финансов ресурс.

Националното финансиране от Централен бюджет е в размер на 10 447 500 лева или 3,39 % от необходимите средства.

Собственият принос на Община Генерал Тошево за реализация на ОПР е в размер на 2 897 000 лева или 0.94% от заложените средства.

Частното финансиране се очаква да бъде 86 611 000 лв. (28,13 %). От фондовете на ЕС е предвидено да се привлече финансиране в размер на 75 405 000 лева (24,49% от общо необходимата сума). Заложено е осигуряване на средства и от други източници чрез ползване на различни финансови инструменти в размер на 132 592 000 (43,06%).

Най-голям финансов ресурс е заложен за изпълнението на Приоритет 3 – 189 590 000 лева (около 62 %). Следват Приоритети 1 и 4 съответно с 87 800 000 лева и 27 229 000 лева. За втори приоритет са необходими най-малко средства – 3 320 000 лева (1,07 %).

От разпределението на публичните разходи в бюджета по функции е видно, че община Генерал Тошево няма големи възможности за самостоятелно финансиране на проекти и дейности от Общинския план за развитие. В бюджета няма заделени средства за разработване, управление, изпълнение и съ-финансиране на проекти и дейности от ОПР. Единствените възможности са от заделения резерв в размер на 250 000 лева за неотложни и непредвидени разходи в местните дейности.

Това налага да се търсят и други форми и начини за финансиране и изпълнение на публични функции и дейности, а именно публично-частното партньорство (ПЧП).

Важно е, че в плана се акцентира върху реализиране на проекти чрез публично-частни партньорства (ПЧП), което е модерен и алтернативен начин за финансиране. Неговите форми, структуриране и механизми вече са нормативно уредени със Закона за публично-частното партньорство в сила от 01.01.2013 г.

От гледна точка на ресурсите ОПР е много голяма финансова програма, годишните разходи по която в отношение към БВП са доста високи. Планът предвижда големи инвестиции за развитие на местната икономика, чрез ефективно използване на ресурсите и привличане на инвестиции в промишлеността, селското стопанство, туризма и съпътстващи дейности и услуги и по-малки по размер разходи за повишаване качеството на човешките ресурси и постигане на съответствие с изискванията на пазара на труда.

Трудностите пред общината в голяма степен са при осигуряването на собственото финансиране. Един европейски проект изисква доста голям собствен ресурс да бъде реализиран преди средствата по него да бъдат възстановени. Очакванията за следващия програмен период са , че Европейския съюз през следващите 7 години няма да отпуска изцяло грантови схеми, т. е. няма да дава 100%-ово финансиране на общинските проекти. В предвид това ще се изисква от общината да намери някакъв процент от средствата и от други източници. В тази връзка община Генерал Тошево трябва да има готовност за структуриране на едно сложно финансиране, което да обезпечи реализирането на икономически рентабилни проекти. Важно е, че в плана се акцентира върху реализиране на проекти чрез публично-частни партньорства (ПЧП), което е модерен и алтернативен начин за финансиране.

От гледна точка на ресурсите ОПР е много голяма финансова програма, годишните разходи по която в отношение към БВП са доста високи. Планът предвижда големи инвестиции в инфраструктурата и по-малки по размер разходи за развитие на човешките ресурси, увеличаване на заетостта и инвестиции в производствения сектор.

За изпълнението на Общинския план за развитие за 2014-2020 г. следва да се търсят източници на средства извън общинския бюджет – Оперативни програми, финансирани от фондовете на ЕС, Програма за развитие на селските райони, Програма за рибарство, Програми за трансгранично сътрудничество, Програми на българските министерства и други. Като алтернативи за съ-финансиране на проекти могат да се ползват кредити от фонд „ФЛАГ”, краткосрочни банкови заеми, целеви субсидии и помощи от държавния бюджет.

IV. ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ПЛАНА

4.1. Основни цели на предварителната екологична оценка.

Настоящата екологична оценка е изготвена на основание на Закона за опазване на околната среда и Наредбата за условията, реда и методите за извършване на екологична оценка на планове и програми от една страна и от друга – Закона за регионалното развитие.

Оценката на въздействието е инструмент за по-добро вземане на решения и за гарантиране качеството и устойчивостта на публичните политики. Тя е свързана с идентифицирането, предвиждането и оценката на възможните резултати, както положителни, така и отрицателни, от прилагането на политиките, нормативните актове и въобще една или друга инициатива на изпълнителната власт. Насочена е към елиминиране или свеждане до минимум на негативните и оптимизиране на позитивните последствия от тях.

Предварителна екологична оценка на плана за развитие на община Генерал Тошево за 2014-2020 г. цели да отчете екологичните проблеми в района на най-ранния етап от вземане на решения и направи този процес по прозрачен посредством консултации и участие.

От екологична гледна точка, заложените основни цели в Плана са насочени към осигуряване в периода 2014-2020 год. на предпоставки и реални условия за устойчиво екологосъобразно развитие на общината. Те са съобразени със съществуващите природни дадености и местната специфика на региона, а така също - с вграждането им в областното, междурегионалното и националното развитие и сътрудничество.

Предварителна екологична оценка на плана за развитие на община Генерал Тошево за 2014-2020 г. цели да отчете екологичните проблеми в района на най-ранния етап от вземане на решения и направи този процес по прозрачен посредством консултации и участие.

Основните екологични цели в оценката се отнасят до:

- опазване на водите от замърсяване и постигане на добро качество на повърхностните и подземните води и обезпечаване на необходимото количество и качество на водите
- възстановяване и подобряване качеството на земите и почвите;
- социално-икономическо и стопанско развитие на региона и ОС- устойчиво развитие;
- постигане на изискванията за безопасно качество на питейните води, повърхностните води, предназначени за питейни цели след пречистване и води за къпане по химични и биологични показатели.
- разработване и прилагане на регионални политики за постепенно разширяване обхвата на териториите с добро състояние на околната среда
- разработване и приложение на ефективни системи за управление на дейностите по отпадъците с цел намаляване до минимум вредното им въздействие върху здравето и околната среда.
- усъвършенстване на системата за контрол и санкциониране на физическите и юридическите лица системно замърсяващи околната среда.
- повишаване екологичната култура на населението с цел осъзнаване на неблагоприятното въздействие на отпадъците върху човешкото здраве и околната среда от нерегламентираното изхвърляне и обезвреждане на отпадъците.
- по-тясно интегриране на политиката по околна среда в политиките на развитие на стопанските отрасли.
- създаване на реални и необходими предпоставки за привличане на наши и чужди инвестиции, свързани с устойчивото развитие на общината.

4.2. Състояние на компонентите и факторите на околната среда и предложения за развитие и актуализация на дейностите свързани с опазване на околната среда

В общинския план за развитие разделът “Околна среда” включва раздели “Състояние на въздух, води, почви и шум”, раздел „Дейности по управление на отпадъците” Мерките, предвидени за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно отстраняване на неблагоприятните последствия за околната среда са включени в Приоритет 3 от Плана за развитие на община Генерал Тошево.

Състоянието на околната среда и устойчивото използване на природните ресурси са в основата на бъдещото развитие на община Генерал Тошево. Това предопределя и основните екологични приоритети заложи в ОПП, които се свеждат до решаването на основни цели и задачи за постигане на качество на живот на населението в съответствие с европейските здравни, екологични и технически норми и екологичен комфорт.

Заложените дългосрочни стратегически задачи за период 2014-2020 год. включват подобряване на качеството на здравословната и жизнена среда и съхранение на природното наследство въз основа на принципите за устойчиво развитие; съхраняване и опазване на екологичния баланс; опазване чистотата и качеството на атмосферния въздух, водите, почвите, защитените територии и биоразнообразието; функциониране на надеждна система за мониторинг и управление на ОС и други актуални проблеми. Включват се редица мерки, свързани с подобряване качеството на питейните води; изграждане на инфраструктура за събиране, пречистване и заустване на отпадъчните води; подобряване на системата за управление на отпадъците В SWOT анализа на ситуацията в община Генерал Тошево са обобщени силните и слаби страни, в това число и тези, свързани със състоянието на компонентите и факторите на околната среда.

Екологичният статус на качеството на атмосферния въздух се определя въз основа на основните контролирани показатели, регламентирани в Закона за чистотата на атмосферния въздух. Съгласно утвърдения списък на районите за оценка и управление качеството на атмосферния въздух от МОСВ за община Генерал Тошево не се изготвят индивидуални програми за намаляване нивата на замърсителите на атмосферния въздух. На територията на общината няма стационарна станция за замерване състоянието на въздуха и не се извършват редовни измервания. Оценка за качеството на атмосферния въздух се извършва на база измервания от мобилните автоматични пунктове за контрол /МС/, както и от данни за измерени емисии на вредни вещества изхвърляни в атмосферния въздух от промишлени обекти, статистически данни и теоретични разчети за емисиите от съответните сектори на промишлеността, бита и автотранспорта.

Основните източници на замърсяване на атмосферния въздух са автомобилният транспорт, изгарянето на твърди горива (дърва и въглища) в битовия сектор, дейности с неорганизирано изпускане на вредни вещества от кариери за добив на инертни материали, трошачно-сортировъчни инсталации, строителни и ремонтни площадки, неблагоустроените територии в населените места.

Източникът на емисиите на азотен диоксид в атмосферния въздух са основно транспортът и битовото отопление, в съчетание с формирането на различни метеорологични условия на средата (скорост и посока на вятъра, температура на въздуха и атмосферно налягане, температурна инверсия). Особено силно влияние оказват инверсионните процеси, които определят различно поведение и миграция на замърсителите във въздуха и създават условия за кумулиране на замърсителите в приземния въздушен слой.

Автотранспортът представлява непрекъснато действащ източник, основно на ФПЧ. Неговата интензивност е пропорционална на автомобилния трафик и следва неговите изменения – сезонни и денонощни. Влиянието на автотранспорта върху КАВ има първостепенно значение, тъй като той е най – динамично развиващия се източник на емисии в атмосферния въздух.

През зимния период, от интензивното използване на твърди горива за отопление в битовия сектор при определени метеорологични условия /безветрие/, се натрупват замърсители в приземния слой от фини прахови частици /ФПЧ/, серен диоксид, азотни оксиди и въглероден оксид до границите на пределно допустимите концентрации /ПДК/.

Трябва да се отбележи, че недостатъчното хигиенизиране на пътните артерии и голямото количество неозеленени площи допринасят за допълнителното натоварване със замърсители на атмосферния въздух..

След комплексно изпълнение на краткосрочните и средносрочни мерки заложи в плана за действие на община Генерал Тошево ще се минимизират съществуващите източници на замърсяване.

Друг основен компонент на околната среда са водите, в това число повърхностните, подземните и отпадъчните (битови, производствени и др.).

Проблемите и факторите, свързани с качеството и количеството на подземните води произтичат главно от това, че с изключение на гр. Генерал Тошево, в общината няма друго населено място, в което да има изградена канализационна система и пречиствателна станция. Отпадъчните води от изградената канализационна система се отвеждат за пречистване в ПСОВ "Генерал Тошево". Пречистените отпадъчни води се заустват в Сухо дере – втора категория воден обект. ПСОВ работи със съоръжения за механично и биологично пречистване на водите. През 2012 г. е одобрен от МОСВ по ОП "Околна среда 2007-2013 г." проект: "Доизграждане на канализационна мрежа, рехабилитация водопроводна мрежа и модернизация ПСОВ – Ген. Тошево".

Основните проблеми за нормално водоснабдяване в района произтичат от състоянието на водопроводната мрежа, която е технически амортизирана с висока степен на аварийност. Освен предвидените в ОПР подмяна на стари водопроводи, с цел рационалното използване ограничените водни ресурси в района е необходимо да се предвиди: разработване на технологии за икономично водопотребление, обратното им използване, водоспестяващи технологии и др. Степента на урбанизация, промишлените дейности и свързаната с това степен на изграденост на канализационна и водопречиствателна инфраструктура са важен фактор за състоянието на повърхностните и подземните води.

Съгласно законодателството на ниво ЕС въпросите в областта на пречистването на отпадъчни води са регламентирани чрез две директиви - Директива за пречистването на градските отпадъчни води (ДПГОВ) и Рамкова директива за водите (РДВ). Първата от тях задължава страните - членки да отвеждат отпадъчните води и да изградят пречиствателни станции в агломерациите с над 2 000 ЕЖ, а за агломерации между 2 000 и 10 000 ЕЖ да въведат и подходящо третиране на потоците. Тези изисквания са в сила и за агломерациите с по-малко от 2 000 ЕЖ, които имат изградена канализационна мрежа. За същия тип агломерации, които нямат изградена канализационна мрежа няма предвидени конкретни изисквания (по официални данни около 1,8 милиона души в България живеят в такива населени места).

Към този тип населени места принадлежат и тези в община Генерал Тошево и в тази връзка следва да се има в предвид, че колкото по-малко е дадено населено място, толкова по-високи са разходите по проектиране, изграждане, експлоатация и поддръжка на централизирани канализационни и пречиствателни системи. Последните тенденции в сектора пречистване на отпадъчни води от малки населени места и/или самостоятелни къщи налагат използване на децентрализирани и нискотехнологични системи, тъй като те са значително по-гъвкави, устойчиви и икономически ефективни. Към тях спадат и т.нар. природни системи за пречистване, включващи изкуствено създадените влажни зони, пясъчно - почвени тръстикови филтри, макрофитни филтри, лагуни и системи за напояване с отпадъчна вода

Изпълнението на поставените в ОПР цели ще доведат до въздействия върху отделните компоненти на околната среда. Въздействията са положителни и отрицателни, като включват вторични, кумулативни, едновременни, краткосрочни, средносрочни и дългосрочни, постоянни и временни, последици.

Отрицателни ще са предимно очакваните въздействия по време на строителния процес, с който е свързано прилагането на част от мерките. Целите за повърхностните води и целите за подземните води ще имат значително и то предимно положително въздействие върху компонентите на околната среда.

В /Таблица 1/ са обобщени предложенията за развитие и актуализация на дейностите свързани с количеството и качеството на водите.

Таблица 1: Развитие и актуализация на дейностите свързани с количеството и качеството на водите

Вид дейности	Екологично въздействие	Степен на въздействие
Изграждане на нова и реконструкция на съществуваща водоснабдителна инфраструктура	Пряко	++
Разработка на технологии за икономично водопотребление,оборотното им използване, водоспестяващи технологии	Пряко	++
Съгласно Директиви на ЕС за градските ОВ до 2014 г. селища с население над 2000 екв.жители следва да се изградят канализационни системи	Пряко	+
Изграждане на пречисвателни станции с биологично стъпало за големите животновъдни ферми	Пряко	+

В раздела “Качество на почвите” са разгледани основните проблеми и източници на замърсяване на почвите.

На територията на община Генерал Тошево не е решен проблемът с продуктите за растителна защита (ПРЗ) с изтекъл срок на годност и с неизвестен произход. Не е ликвидирана потенциалната опасност от евентуално замърсяване на околната среда и за човешкото здраве.

Община Генерал Тошево е сред общините в Добрич област застрашени от ветрова ерозия. Ерозията е процес, който механично уврежда почвите, като унищожава хумусния слой, което води до намаляване на почвеното плодородие ежегодно.

Химизацията, промишлеността и влиянието на интензивния автомобилен поток са идентифицирани като основни причини за замърсяването на земеделските земи и влошаване състоянието на почвите като цяло. По въздушен път се пренасят азотни и серни съединения, въглеродороди и оловни аерозоли, затова голям дял в замърсяването на почвите има автотранспортът. Появата на голям брой земеделски производители /частни и кооперативни/ предизвиква затруднения в контрола по правилното използване на минерални торове и пестициди. Заустването на отпадъчните промишлени води, от локални пречиствателни съоръжения в земните недра, е не маловажен замърсител на почвите, тъй като същите не винаги дават желаните резултати на пречистване, поради неефективността си.

Почвеният екологичен статус на района налага да бъдат отчетени и заложени за решаване проблемите, свързани със:

- трайно решаване на проблемът със залежалите продукти за растителна защита
- влиянието на автомобилния поток върху замърсяването на земеделските земи и влошаване състоянието на почвите като цяло. По въздушен път се пренасят азотни и серни съединения, въглеродороди и оловни аерозоли, затова голям дял в замърсяването на почвите има автотранспортът.

Във връзка с гореизложеното в ОПР на община Генерал Тошево трябва да се предвидят мерки за:

- да се въведат дейности, свързани с ограничаване използването на пестициди и торове в земеделието
- да се разработят проекти за събиране, съхранение и обезвреждане на пестициди, хербициди, фунгициди и други препарати от такъв тип;
- възстановяване функциите на ерозирани почви;
- възпрепятстване образуването на нерегламентирани сметища

В Таблица 2 са обобщени предложенията за развитие и актуализация на дейности, свързани с възстановяване и подобряване качеството на земите и почвите.

Таблица 2

Вид дейности	Екологично въздействие	Степен на въздействие
Решаване въпросите свързани със замърсяването на земеделските земи	Пряко	+
Опазване на почвите от негодни средства за растителна защита: пестициди; хербициди; фунгициди и др.	Пряко	+
Възстановяване на нарушените функции на увредените почви	Пряко	++
Трайно решаване на проблемът със залежалите продукти за РЗ	Пряко	++

В раздел “Отпадъци” на ОПР е отразено състоянието и са коментирани дейностите свързани с управление на отпадъците съгласно Закона за управление на отпадъците.

Към момента генерираните битови отпадъци се депонират на депо в град Генерал Тошево, населението на общината е обхванато изцяло от системата за сметосъбиране и сметоизвозване.

Поставено е началото на първите строителни дейности по изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Добрич, което се изразява в строителство на депо за неопасни твърди битови отпадъци край село Стожер. Сдружението с нестопанска цел за изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Добрич включва 9 общини, една от които е община Генерал Тошево.

Регионалното депо е един от четирите обекта по проекта „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Добрич”. След проведени процедури за възлагане на обществена поръчка е избран изпълнител на дейностите по изграждане на депото край село Стожер. Изпълнителя е обединение, в което влизат няколко български и една италианска фирма. Проектът се осъществява с няколко основни цели – екологично и устойчиво третиране на отпадъците в добруджанския регион; подобряване показателите на компонентите на околната среда и създаване на възможност за предварително оползотворяване на отпадъците.

След въвеждането му в експлоатация се предвижда, общинското депо на което понастоящем се депонират отпадъците генерирани от населените места на община Генерал Тошево да бъде рекултивирано. Действащата на територията на общината система за организирано събиране и извозване на ТБО е с групови съдове, разположени на обществени места, с което се влошава облика на населените места. Груповата отговорност създава условия за безстопанственост и рискове от различно естество за населението и околната среда: санитарно-хигиенни, пожар, увреждане на съдовете и др. Това води и до липсата на индивидуална отговорност на населението за изхвърлените количества и видове отпадъци. Системата не обвързва размера на такса ”битови отпадъци” с количеството отделен отпадък и не стимулира намаляването му цел оползотворяване и обезвреждане.

На територията на община Генерал Тошево системата за разделно събиране на отпадъците е въведена частично. Населените места с внедрена система за разделно събиране на отпадъците от опаковки са гр. Генерал Тошево, с. Кардам, с. Спасово, с. Петлешково и с. Присад, като за целта са разположени цветни контейнери.

За опасните отпадъци, образувани в бита- излезли от употреба флуоресцентни тръби и други лампи, съдържащи живак следва да бъдат осигурени съдове за събиране и временното им съхранение и сключени договори с оползотворяващи фирми. Важно е да бъдат определени места за смяна на отработени моторни масла и да се поставят съдове за събиране на негодни за употреба батерии; Община Генерал Тошево трябва да предприеме действия за организиране на дейността по събирането и съхраняването на излезли от

употреба моторни превозни средства и излязло от употреба електрическо и о електронно оборудване.

С приетата през 2005 г. Наредба за изискванията за пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори (Наредбата) в националното законодателство са въведени изискванията на Директива 91/157/ЕО относно батериите и акумулаторите, съдържащи някои опасни вещества,

Наредбата въвежда отговорност за изпълнение на определени количествени цели за разделно събиране, рециклиране и/или оползотворяване на негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА) за лицата, пускащи на пазара батерии и акумулатори, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци.

Изискванията към пускането на пазара електрическо и електронно оборудване (ЕЕО) и задълженията за събирането, транспортирането, временното съхраняване, предварителното третиране, повторното използване, рециклирането, оползотворяването и/или обезвреждането на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО) са нормативно регламентирани с Наредбата за изискванията за пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване и третиране и транспортиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване (Наредбата) (обн. ДВ бр. 36 от 2006 г.; изм. и доп., ДВ бр.53 от 2008 г). Кмета на общината следва да има сключен договор с организация и кампанийно да се извършва събиране на този вид оборудване.

Дейностите по депониране на строителни отпадъци са регламентирани със Закона за управление на отпадъците (ЗУО), Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци и Наредба № 8 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (бр. 83 от 24.09.2004 г.). Кметът на общината отговаря за избора на площадка, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на строителни отпадъци, определя маршрута за транспортиране на строителните отпадъци, образувани на територията на общината и инсталацията или съоръжението за третирането им, контролира дейностите, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на битови и строителни отпадъци. Третирането на отпадъците от строителство и разрушаване на сгради е проблем за който все още в страната няма напълно утвърдена практика за събиране, предварително третиране, оползотворяване и обезвреждане, както и изградена техническа инфраструктура. Затрудненията идват от, това че в страната има ограничен брой съоръжения за предварително третиране в това число сортиране и раздробяване на отпадъците от строителство и разрушаване, с цел последващо оползотворяване на отделните фракции. Към момента отпадъците от строителство и разрушаване обикновено се използват за запълване на изкопи на различни строителни и други площадки, за възстановяване на релефа, за насипи, при ремонтно-възстановителни работи на пътища и други обекти.

В съответствие с Националния стратегически план, общините следва да предвидят конкретни мерки за третиране на биоразградимите отпадъци с оглед намаляване количествата за депониране. Управлението на биоразградимите отпадъци включва събиране (разделно или със смесените битови отпадъци), анаеробно разлагане и компостиране, изгаряне и депониране. Екологичните и икономически ползи от различните методи на обработване зависят съществено от местните условия, като гъстота на населението, инфраструктура и климат, както и от наличието на пазари за свързаните с този процес продукти (енергия и компост). Изискванията към съоръженията и инсталациите за биологично третиране на биоразградимите отпадъци са регламентирани в Глава трета, раздел I от Наредба 8 от 24 август 2004 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци. Изискванията към площадките, на които могат да се разполагат съоръжения за биологично третиране на биоразградими отпадъци са посочени в Наредба 7 от 24 август 2004 г. за

изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци.

В Таблица 3 са посочени предложения за развитие и актуализация на дейността, свързана с управление на отпадъците.

Таблица 3

Вид дейност	Екологично въздействие	Степен на въздействие
Разработване на технологии за минимизиране на отпадъците и ресурсно спестяващи такива	Пряко	++
Внедряване на разделното събиране на отпадъците	Пряко	++
Технологии за третиране на строителните отпадъци	Пряко	++
Разработка и внедряване на безотпадни и малко отпадъчни технологии и внедряване на ноу-хау в тази област	Пряко	++
Разработка на програми и мерки за насърчаване, развитие и финансово подпомагане на дейности, свързани с управлението на отпадъците в различните по вид бизнес(частен; публично-частен; предприятия с европейско и друго международно участие)	Пряко	++
.Привеждане в съответствие на сметосъбиращата и сметоизвозваща техника със средно инженеро - техническо ниво изискуемо в ЕС	Пряко	++
Ангажиране на обществеността с екопроблемите. Информирание и привличане на обществеността, НПО, научни среди и др. за решаване проблемите на ООС	Пряко	++
Организирането на разделно събиране на растителните отпадъци и биологичното им третиране при източника или на площадки	Пряко	++

С посочените предложения за развитие на дейностите в областта на управление на отпадъците ще се постигне:

- екологосъобразно събиране, сортиране, транспортиране и предаване за рециклиране на отпадъците на територията на общината ;
- недопускане на непосредствен риск за здравето на хората, възникващ от генерираните отпадъци от опаковки;
- ограничаване и намаляване на въздействието върху околната среда, причинено от образуваните отпадъци от опаковки;
- изпълнение на изискванията, определени в действащото национално и общинско законодателство в сферата на управление на отпадъците от опаковки и принос към постигане на целите за рециклиране и оползотворяване заложен в ЗУО.
- събиране на данни за количествата генерирани отпадъци от опаковки;
- активно участие на населението при прилагането на системите за разделно събиране на отпадъци

Друг съществен елемент и фактор в обезпечаването на жизнен и екологичен комфорт на околната среда, човека и биосферата като цяло представляват физичните замърсявания - шум, вибрации, вредни лъчения, акустика и др. В района съществуват пунктове и линейни коридори със завишено натоварване от физични въздействия. По отношение шумовото замърсяване отбелязано в може да бъде посочено и това, че е налице постоянно завишаване броя МПС, морално остарелия и в лошо състояние автомобилни парк, липса на достатъчно екранни и зелени пояси. За наднормените нива на шумово налягане в населените места през, които преминават републиканските

пътища трябва да бъдат предприети приоритетни мерки за намаляване на шумовите емисии и здравния риск. Необходимо е да се разработят проектни решения за ефективно екраниране на звуковите вълни. За наднормените нива на шумово налягане в селата, през които преминават републиканските пътища трябва да бъдат предприети приоритетни мерки за намаляване на шумовите емисии и здравния риск. Необходимо е да се разработят проектни решения за ефективно екраниране на звуковите вълни.

В Таблица 4 са обобщени съответни предложения за развитие и актуализация на дейности, свързани с физичните замърсявания (шум, вибрации, вредни лъчения, акустика).

Таблица 4

Вид дейност	Екологично въздействие	Степен на въздействие
Предвиждане на устройствени решения в т.ч околоръстни пътища за намаляване на шумовото въздействие от автомобилния транспорт	Пряко	++
Изграждане и функциониране на система за намаляване или пряко отстраняване на отрицателното въздействие на физическите фактори	Пряко	++

Въз основа на гореизложеното е целесъобразно освен посочените в плана визия за развитие, стратегически цели и приоритети да се отрази още:

- инициране и организиране на междудържавно сътрудничество по екологични проблеми и програми, свързани с трансграничните въздействия, замърсявания и др;
- разработване на мероприятия за повишаване екологичното образование, култура и съзнание на гражданите, по-лесен достъп до информацията относно състоянието на околната среда и активно участие на обществеността и бизнеса в процесите по опазване на околната среда;
- запознаване на представители на регионалните и местни власти с ключовите аспекти на европейското законодателство по околна среда;
- технологично обновяване и привличане на инвестиции /наши и чужди/ в опазването, възстановяването и възпроизводството на околната среда. Разработка и реализиране на проекти и ноу-хау на наши и чужди програми, финансирани от ЕС и български екофондове;
- изграждане и функциониране на ефективна система за интегрирано управление на отпадъците в съответствие с новия закон /ТБО, производствени, строителни и опасни/, която да включва целия арсенал от дейности - събиране, временно съхранение, рециклиране, оползотворяване /компостиране/, обезвреждане и трайно депониране, в т.ч. мониторинг;
- разработване на програми и регионални мерки за насърчаване, развитие и финансово подпомагане на дейности, свързани с интегрираното управление на отпадъците. Събирането, рециклирането, оползотворяването и обезвреждането, и трайното депониране на различни видове отпадъци са изключително голяма област за реализиране на различни по вид бизнес дейности на смесено общинско-частно ниво, на частен бизнес и особено на джойнвенчер с водещи европейски и международни институции в областта на третирането на отпадъците;
- изграждане и функциониране на програма за екологосъобразно животновъдство;

- регионът е туристически ориентиран, следователно трябва да се обърне по-съществено внимание на развитието на интегриран туризъм, базиран на природно-ландшафтните и културни дадености и ресурси

Плана за развитие на община Генерал Тошево дава възможност за устойчиво решаване на екологичните проблеми на територията на общината и запазване доброто състояние на околната среда. Поставен е акцент върху използването в максимална степен на наличните и потенциални благоприятни възможности, оползотворяването на природните ресурси чрез неутрализиране на заплахите, които средата поставя. Екологичната оценка на предложения план, извършена на експертно ниво, допълва и доразвива разработката както с нови аспекти по отношения на екологичния статус, така и по отношение на целите, задачите и приоритетите. Разработването на плана е съобразено със съществуващите дадености и спецификата му от една страна и от друга - с вграждането му в междурегионалното и национално развитие и сътрудничество.

От направения екологичен анализ на Плана бе установено, че почти всички приоритети са насочени пряко или косвено към намаляване или отстраняване на съществуващите проблеми на околната среда.

Предвидените с ОПР на община Генерал Тошево 2014-2020 г. цели, приоритети и предвидените дейности за реализирането им са допустими за осъществяване, предвид изискванията за опазване на околната среда.

Въздействието от прилагането на ОПР на община Генерал Тошево 2014-2020 г. се очаква да бъде положително, поради:

- произтичащите от осъществяването на Плана комплексни и дългосрочни положителни резултати по отношение на развитието на района;
- очакваното комплексно положително въздействие по отношение на околната среда и човешкото здраве.

Наблюдението и контролът на въздействията върху околната среда при прилагането на плана да се извършват въз основа на предвидените в него специфични екологични индикатори.

V. ОЦЕНКА ЗА РЕАЛИСТИЧНОСТ И ПРИЛОЖИМОСТ

5.1. Оценка на реалистичността на целите и индикаторите за измерване на резултатите

Постигането на главната стратегическа цел на ОПР на община Генерал Тошево е обвързано с постигането на три основни стратегически цели, които са формулирани от екипа, както следва:

Цел 1: Икономическо развитие, чрез ефективно използване на ресурсите и привличане на инвестиции в селското стопанство и съпътстващи дейности и услуги за намаляване на безработицата и повишаване на доходите.

Цел 2: Запазване и развитие на човешкия капитал, чрез подобряване качеството и стандарта на живот, ограничаване на демографската криза, насърчаване на образованието и социалното включване.

Цел 3: Балансирано териториално развитие и свързаност, чрез комплексно подобряване състоянието на техническата инфраструктура и жизнената среда, съхраняване и опазване на природното богатство и културните традиции.

Комплексът от приоритети, мерки и дейности за реализацията на стратегическите цели е насочен в следните основни области на въздействие:

- Подобряване на бизнес средата и насърчаване на икономическия растеж – привличане на инвестиции, по-висока заетост, доходи и жизнен стандарт.
- Съхраняване на демографския потенциал и развитие на човешките ресурси със специална грижа към младите хора – ограничаване дела на ранно напусналите училище, увеличаване броя на младежите с висше образование и задържането им за живот и работа в общината.
- Подобряване на средата на обитаване – по-добра вътрешна свързаност между населените места в общината, подобрена инфраструктура, достъпни услуги, запазване и утвърждаване на природното богатство и културно-историческото наследство.

На тази база са изведени четири приоритета за действия, насочени към постигането на специфични цели в различни сфери на развитието на общината

Приоритет 1: „Развитие на местната икономика, чрез ефективно използване на ресурсите и привличане на инвестиции в селското стопанство, промишлеността и съпътстващи дейности и услуги”

Приоритет 2: „Подобряване качеството и стандарта на живот, повишаване на заетостта, доходите и задържане на младите хора в района” .

Приоритет 3: „Подобряване на жизнена среда, изграждане и възстановяване на техническата инфраструктура, опазване на околната среда и природното богатство.”

Приоритет 4: „Подобряване на качеството и достъпа до административни, образователни, здравни, социални и културни услуги”

Заложените приоритети отразяват изчерпателно специфичните конкурентни предимства на общината за планиране на нейното развитие за периода 2014-2020 г и водят до постигане на стратегическите цели, главната цел и реализиране на дългосрочната визия за развитие на общината.

Като цяло заложените цели в ОПР на Генерал Тошево са реалистични и изпълними, насочени към решаване проблемите на целевата територия и нейното население, съобразно наличните ресурси, потенциал и възможности за привличане на инвестиции.

За измерване на степента на изпълнение и постигане целите на плана е изградена добре структурирана система от 41 броя индикатори.

Те са разделени на **обща и специфични индикатори**.

Общите индикатори отчитат приноса на Общинския план за развитие на община Генерал Тошево 2014-2020 г. за постигане целите на Стратегия „Европа 2020” и Националната програма за реформи. Те включват и индикатори в областта на регионалната политика за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2014 - 2020 г.

Специфичните индикатори от своя страна са два вида - за въздействие (отчитат изпълнението на стратегическите цели) и за резултат (отчитат изпълнението на приоритетите).

Индикаторите, включени в ОПР на община Генерал Тошево са:

- **Конкретни** – ясни са за разбиране и лесни за събиране и обобщаване на информацията;
- **Измерими** - за тях съществуват методи и инструменти за измерване на стойностите им, налични са и в случай на нужда може да бъде агрегирана достатъчно информация и количествени данни;
- **Достъпни** - има информационно осигуряване от надеждни източници с необходимата периодичност и качество и са достъпни на приемлива цена;
- **Адекватни** - обосновани и подходящи по отношение на целите и приоритетите за развитие;
- **Обвързани са с времето** - на базата на периодична информация, позволяваща сравнения между базови, междинни и целеви стойности в процеса на наблюдение на напредъка и постигането на целите.

Индикаторите за наблюдение и оценка са агрегирана информация от данните за реализация на конкретни проекти по ОПР.

Наличието на добре подбрани индикатори позволява да се изгради ефективна система за наблюдение на изпълнението на плана. Те са конкретни, ясно формулирани, добре подбрани, лесно измерими. Заложените базови и целеви стойности за всеки индикатор са адекватни на ситуацията и възможностите за развитие на общината, което от своя страна е гаранция за реалистичност и приложимост на плана.

5.2. Оценка на реда и начина за наблюдение, оценка, прилагане принципа на партньорство и публичност.

Механизмите за оценка и наблюдение на изпълнението на ОПР се позовават на действащите нормативни документи, указания и добри практики от предишния програмен период 2007-2013 г.

Предмет на наблюдение на ОПР е изпълнението на целите и приоритетите, заложи в плана, както и действията на местната власт и администрация, организациите, бизнес структурите, физическите и юридическите лица, свързани с изпълнението на документа. Орган на наблюдение на ОПР е Общинския съвет. В документа са дефинирани и ролята и отговорностите на Кмета на общината като основен орган на управление на ОПР, изготвянето и внасянето в Общинския съвет на ежегодни програми за работата по реализация на ОПР, както и годишни отчети за хода на изпълнението.

Системата за наблюдение на ОПР включва следните основни компоненти:

- Системата от индикатори за наблюдение – дефинирани по-горе и отчитащи специфичния характер на плана, реализацията на неговите цели, социално-икономическото състояние, развитието на инфраструктурата и проблемите на околната среда в контекста на устойчивото регионално развитие;
- Източниците, начините и периодичността за събиране, обработка и анализиране на информацията - наблюдението на изпълнението на ОПР се осъществява на основата на данни на НСИ, ИСУН, ЕВРОСТАТ, АПИ, Агенция за чуждестранни инвестиции, Агенция за енергийна ефективност, Агенцията по заетостта, както и на основата на данни от други надеждни национални, регионални и местни източници на информация. При извършването на специфични тематични наблюдения и оценки ще се включат и резултати от анкетни проучвания за мнението и настроеността на населението, живеещо в общините на района.
- Финансовото и техническото обезпечаване на дейността по наблюдението на ОПР се осигурява от бюджета на Община Генерал Тошево.
- Местните власти участват в реализацията на мерките и постигане на целите на общински планове за развитие и програмите за реализация на общинските планове за развитие. Местните власти осигуряват собствени финансови ресурси и мобилизират такива на социалните партньори на местно ниво за реализация на проекти и дейности в техните планови документи.
- Неправителствените организации, социално-икономическите партньори и частния сектор активно участват в процеса на разработване на ОПР и наблюдение изпълнението на плана; подкрепят и участват в разработването на проекти за изпълнението на плана. Тази група от участници ще бъде пряко включена и в реализацията на проекти и дейности, основно насочени към подобряване на средата за живот и развитие.

За изпълнението на ОПР се извършват междинна и последваща оценка. Оценката предоставя информация за ефективността от провежданата политика. Тя осигурява на

управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите, подпомага и съответните управленски власти да преценят въздействието от изпълнението на регионалния план, да го подобрят като го преосмислят от гледна точка на заложените цели и приоритети и възможностите за тяхното реализиране. Чрез оценката се изяснява и ефектът от планираните дейности, тя може да подобри също така и прозрачността в процеса на прилагане на плана и да насърчи повишаването на отговорността на властите пред широката общественост.

Резултатите от наблюдението на ОПР се обобщават в изготвени редовни Годишни доклади, които съдържат информация за: общите условия за изпълнение на ОПР и в частност промените в социално-икономическите условия и политиките за развитие на национално, регионално и местно ниво; постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ОПР въз основа на индикаторите за наблюдение; действията, предприети от местната власт с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на общинския план за развитие; заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на ОПР осигуряват информация за изготвяне на междинната и последващата оценка.

Положителен момент при формулиране на механизмите за изпълнение на Общинския план за развитие е препоръчителното създаване на специална експертна група за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР.

Неотменен документ, свързан с изпълнението на Общинския план за развитие е Програмата за реализация на ОПР за периода 2014-2020 г. Програмата за реализация се разработва на основата на ресурсно осигурените мерки и включва конкретни проекти и дейности, прогнозните им стойности, източници на финансиране, срокове и отговорни институции. В специален раздел на Програмата са включени проектите и дейностите, които Община Генерал Тошево ще изпълнява в условия на публично-частни партньорства и за които ще се търсят инвеститори. Тук би могло да се добави и засилването на мотивацията на местната власт и местните общности към реализация на част от мерките и проектите със собствени средства и по пътя на публично-частните партньорства. Общината трябва да е отворена към бизнеса и да реализира съвместни проекти с него, чрез привличане на частни капитали за оползотворяване на общински имоти, терени, сгради или отдаване на публични услуги.

Мониторингът е систематично събиране, анализ и използване на информация, необходима за управлението и вземането на решения в процеса на работа по изпълнение на Общинския план за развитие. По този начин може да се сравни реалният напредък по изпълнението на плана с предварително планираните дейности. Основна предпоставка за осъществяване на ефективен мониторинг и оценка са заложените в ОПР индикатори за наблюдение. В ОПР на Генерал Тошево има добре изградена ситстема от такива индикатори.

Предложената в плана система за мониторинг, контрол и оценка е съобразена с местните специфики, информационната осигуреност и капацитета за реализация. По този начин тя позволява да бъдат проследени не само използването на финансовия ресурс, но и активно да се отчитат настъпващите промени в социално-икономическото и екологично състоянието на средата в резултат на предприетите интервенции.

Механизмът за прилагане на принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност може да се разгледа в следните аспекти:

➤ В процеса на изготвянето на ОПР:

ОПР е разработен чрез прилагане на принципа на партньорство, който включва и информирание на всички заинтересовани страни. Дадена е възможност за изразяване на мнения и представяне на предложения чрез формални и неформални работни срещи с потесен кръг участници, осъществяване на широко консултиране чрез организиране на

обществено обсъждане, в т.ч. и чрез интернет, участие във формални структури за планиране и мониторинг със състав, основан на принципа на партньорството – местна власт, социални и икономически партньори, гражданско общество и др. Обменът на мнения и информация е осъществен и чрез провеждане на анкети, попълване на въпросници и справки.

Проведени са консултации и предварителна съгласуваност с ангажиране и активно участие на представители на заинтересованите страни.

➤ По време на изпълнението на ОПР:

В процеса на изпълнение на ОПР основните инструменти за осигуряване на информация и публичност са годишните доклади и междинната оценка, както и последващата оценка след края на периода на действие на плана. Те ще бъдат изготвени и обсъдени при спазване и изпълнение на основните форми на взаимодействие за осъществяване на партньорства и осигуряване на публичност: информиране, консултиране и съгласуваност, и с активно участие на всички заинтересувани страни. Ще се публикуват на страницата на Община Генерал Тошево в интернет.

В рамките на всеки проект, предвиден за изпълнение до 2020 г. ще бъдат предвидени мерки и адекватни действия за информиране и публичност, в т.ч. периодични информационни кампании сред целевите групи.

Поддържането на изградените вече ефективни партньорства ще даде възможност в процеса на изпълнение да се реализира по-голяма икономическа целесъобразност и да се укрепи потенциала за разкриване на нови пътища към привличането на инвестиции и допълнителни финансови средства.

Участието на партньорите на всички нива на подготовка, съгласуване, обсъждане и контрол на изпълнението гарантира прозрачност, компетентност, ефективност и реалистичност на Общинския план за развитие. Чрез тях той се обогатява както с друга гледна точка, освен тази на местната власт, така и с инструментите на гражданското общество, които се основават на прякото участие на гражданите и техните организации в управлението и процеса на взимане на решения.

Осигуряването на необходимата и своевременна информация и публичност на процеса на разработване, актуализиране, съгласуване и изпълнение на Общинския план за развитие се осъществява от Кмета на община Генерал Тошево и Общинския съвет в съответствие с техните компетенции. В процеса на наблюдение на изпълнението на Общинския план за развитие следва да се осигурява участието на граждани, физически и юридически лица като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност.

Предизвикателството, което е на дневен ред пред общинската администрация и екипа за управление е да бъдат осъществени необходимите стъпки за непрекъснатото информиране и въвличане на социално-икономическите партньори и заинтересованите страни в ефективното изпълнение, наблюдението и оценката на актуализирания ОПР.

Информираността на гражданите и обществената подкрепа са от особено значение за успешното реализиране на Общинския план за развитие и за осигуряването на интегрирано устойчиво местно развитие.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ И ПРЕПОРЪКИ

Общото заключение от Предварителната оценка на Общинския план за развитие на община Генерал Тошево за 2014-2020 г. е, че документът е разработен в съответствие с нормативната база и по-конкретно Закона за регионалното развитие, Правилника за неговото прилагане и Методически указания за разработване на Общински планове за развитие на МРРБ.

Документът отговаря на националната политика в областта на регионалното развитие и съответства на Европейската регионална политика. Осигурено е съответствие между планираните цели, приоритети и мерки и целите и принципите на Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ), Националните документи за регионално развитие, Регионалният план за развитие на СИР и Областната стратегия за развитие на област Добрич за 2014-2020 г.

Общите цели на Плана са насочени към постигане на висок и устойчив икономически растеж, висок жизнен стандарт, устойчиво и балансирано развитие при съхраняване на природната и развитие на селищната среда. Като цяло целите на Плана са оправдани предвид сегашните условия, връзката между избраните приоритети и цели в преобладаващата си част са кохерентни и добре развити.

Естествено има компоненти от плана, които могат да се подобрят и усъвършенстват.

На първо място трябва да се вземе предвид факта, че ОПР се изготвя в етап, в който все още няма одобрени Оперативни програми и Програма за развитие на селските райони за новия програмен период 2013-2020 г. На тази основа разработката включва мерки и дейности, заложи в проектите на основните финансиращи програми, които биха могли да се променят в последствие. Това налага преглед, оценка и при необходимост актуализация на ОПР веднага след одобрение на всички финансиращи програми за новия програмен период.

От гледна точка на ресурсите ОПР е силно ресурсоемък, което поставя под съмнение реализацията на всички мерки, дейности и проекти дори чрез такива съвременни форми като публично-частно партньорство. Бюджетните ресурси на Община Генерал Тошево са ограничени и е необходимо ежегодно да се прави преглед на проектите и дейностите, включени в Програмата за реализация на плана и да се преоценява тяхната приоритетност и възможности за реализация.

Индикаторите като цяло са адекватни и измерими, но броят им – 41 е твърде голям. Това от една страна дава възможност за по-всеобхватна и задълбочена оценка на изпълнението, но от друга забавя процеса на мониторинг.

За подобряване качеството, реалистичността и изпълнимостта на документа имаме следните препоръки:

1. ОПР да се съгласува с българските Оперативни програми и ПРСР за новия програмен период 2014-2020 г. след тяхното окончателно одобрение и при необходимост да се актуализира;

2. Да се създаде специална мониторингова експертна група за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР с участието на всички заинтересовани страни;

3. Всяка година да се прави отчет за изпълнението на Плана пред Общински съвет – Генерал Тошево и да се приема едногодишна програма за изпълнение на приоритетни проекти и дейности, съгласувана със седемгодишната Програма за реализация на ОПР за периода 2014-2020 г., текущите нужди на целевата територия и финансовите възможности и капацитет на Община Генерал Тошево;

4. По преценка на Община Генерал Тошево да се изведат няколко ключови индикатора от списъка с 41 броя, по които да се следи ежегодно напредъка в изпълнението на ОПР;

5. Бизнеса и НПО също да отчетат пред Община Генерал Тошево своите проекти, инвестиционни дейности и намерения, за да бъдат отразявани в отчетите и прогните за изпълнение на ОПР.